

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Фізико-технічний інститут низьких температур ім. Б. І. Веркіна
Національної академії наук України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор
ФТІНТ ім. Б. І. Веркіна
НАН України
чл.-кор. НАН України

Ю. Г. Найдюк

«29 липня 2022 р.»

Ухвалено Вченою радою
ФТІНТ ім. Б. І. Веркіна
НАН України
(протокол № 4 від 29.07.2022 року)

Заступник Голови Вченої ради
ФТІНТ ім. Б. І. Веркіна
НАН України, д.ф.-м.н., проф.

О.В. Долбин

«29» липня_ 2022 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про академічну доброчесність наукових, науково-педагогічних працівників та
здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня та докторантів
у Фізико–технічному інституті низьких температур ім. Б. І. Веркіна
Національної академії наук України

I. Загальні положення

1.1. Положення про академічну доброчесність наукових і науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти (далі – Положення) розроблено з урахуванням вимог Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу»; Постанов Кабінету Міністрів України, якими затверджено «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», «Порядок присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», «Положення про спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук», Етичного кодексу ученого України, Статуту Національної академії наук України, Статуту Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б. І. Веркіна Національної академії наук України (далі – Інститут) та інших нормативно-правових актів.

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники наукового та науково-освітнього процесів під час провадження наукової діяльності, навчання та викладання з метою забезпечення довіри до результатів наукових досліджень або результатів навчання.

Положення про академічну доброчесність вчених, а саме: наукових, науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня (далі – Учасників науково-освітнього процесу) розроблено з метою покращення якості фундаментальних і прикладних наукових досліджень в Інституті та розвитку вищої освіти відповідно до національних пріоритетів та світових стандартів.

1.2. Положення визначає основні вимоги щодо дотримання академічної доброчесності учасниками наукової діяльності та освітнього процесу в Інституті під час здійснення досліджень та оприлюднення їх результатів, навчання та викладання.

1.3. Положення спрямоване на забезпечення довіри до результатів навчання та наукових досягнень учасників на основі дотримання принципів і норм професійної етичної поведінки, високих стандартів в освітньому процесі та науковій діяльності Інституту, запобігаючи порушенням академічної доброчесності.

II. Дотримання принципів академічної доброчесності

2.1. Система забезпечення академічної доброчесності, запобігання та виявлення академічного плагіату є невід’ємною складовою внутрішньої системи забезпечення якості наукової діяльності та вищої освіти і включає в себе:

- 1) заходи, спрямовані на ознайомлення учасників науково-освітнього процесу із поняттями та вимогами академічної доброчесності;
- 2) виявлення порушень академічної доброчесності учасниками науково-освітнього процесу;
- 3) порядок прийняття відповідних рішень за порушення вимог академічної доброчесності.

2.2. Дотримання академічної доброчесності науковими і науково-педагогічними працівниками Інституту передбачає :

- дотримання норм Етичного кодексу ученого України;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- надання достовірної інформації про методи, методики і результати досліджень, джерела використаної та власну освітню і наукову діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

2.3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
  - надання достовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;

III. Запобігання порушенням академічної доброчесності

3.1. Інститут вживає заходів для ознайомлення наукових працівників та здобувачів вищої освіти із поняттями та вимогами академічної доброчесності шляхом розміщення Декларації про академічну доброчесність наукового, науково-педагогічного працівника, аспіранта, докторанта Інституту (Додаток 1) сайті інституту, включення відповідного матеріалу до програм навчальних дисциплін, проведення відповідних заходів та індивідуальних консультацій тощо.

3.2. Особи, які набули статус здобувачів освіти, та наукові та науково-педагогічні працівники Інституту беруть на себе зобов'язання дотримуватись вимог академічної доброчесності та мають ознайомитись з Декларацією про академічну доброчесність і виконувати її вимоги та зобов'язання при виконанні службових обов'язків, при здійсненні наукової та науково-педагогічної діяльності та навчанні.

3.3. Запобігання академічному плагіату у кваліфікаційних роботах, наукових дослідженнях, дисертаціях, публікаціях учасників науково-освітнього процесу полягає у здійсненні експертної оцінки щодо відсутності/наявності академічного плагіату (у тому числі, за допомогою кваліфікованих експертів та спеціалізованих програмних засобів).

3.4. Проходження експертної оцінки щодо відсутності/наявності академічного плагіату наукових робіт співробітників Інституту контролюють голови та секретарі Наукових рад з відповідних наукових проблем та Голови спеціалізованих семінарів наукових відділів.

3.5. Проходження експертної оцінки та перевірки щодо відсутності/наявності академічного плагіату дисертацій аспірантів /докторантів/ Інституту контролюють наукові керівники/наукові консультанти/ аспірантів /докторантів/; завідувачі відділів та рецензенти (експерти), відповідальні за проведення попередніх експертиз дисертацій та підготовку висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертацій); голови та вчені секретарі відповідних спеціалізованих вчених рад Інституту;

3.6. Проходження експертної оцінки та перевірки наукових, навчально-методичних праць тощо, які рекомендуються до друку/оприлюднення в мережі Інтернет, контролюють завідувачі відділів, голови експертних комісій, голови та вчені секретарі наукових рад Інституту з відповідних проблем.

3.6. Проходження перевірки наукових періодичних видань Інституту (друкованих та електронних) контролюють головні редактори / відповідальні секретарі видань за участі членів редколегій.

3.7. Попередження академічної недоброчесності передбачає проведення заходів для учасників науково-освітнього процесу щодо дотримання норм законодавства України про авторське право і суміжні права, правил цитування джерел інформації у разі використання оприлюднених ідей, розробок, тверджень, відомостей при підготовці наукової (творчої) продукції, об'єктивного оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Інституту тощо.

IV. Порухення вимог академічної доброчесності

4.1. Порухенням академічної доброчесності вважаються:

академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

списування – виконання письмових робіт здобувачами вищої освіти із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

V. Відповідальність за порушення академічної доброчесності

5.1. Учасники науково-освітнього процесу Інституту несуть відповідальність за порушення академічної доброчесності відповідно до вимог законодавства України.

5.2. За порушення академічної доброчесності науково-педагогічні, наукові, педагогічні працівники Інституту можуть бути притягнені до академічної відповідальності, зокрема:

- попередження;
- відмови в направленні роботи на публікацію;
- відмови у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;

- позбавлення права брати участь у роботі відповідних наукових чи науково-освітніх колегіальних органах (таких як, Вчена рада Інституту, наукові та/або спеціалізовані ради Інституту) чи займати визначені законом наукові чи науково-педагогічні посади
- позбавлення можливості виконувати експертно-наукові функції;
- позбавлення можливості здійснювати наукове керівництво аспірантами або наукове консультування докторантів;
- позбавлення можливості викладати дисципліни навчального плану підготовки докторів філософії.

5.3. За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти Інституту можуть бути притягнені до академічної відповідальності, зокрема:

- попередження;
- відмова в направленні роботи на публікацію;
- повторне проходження оцінювання (проміжного та підсумкового контролю);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньо-наукової програми;
- відрахування з аспірантури Інституту;
- відмова у направленні на наукове стажування;
- відмова у наданні позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації;
  - зняття дисертації з розгляду спеціалізованою вченою радою Інституту незалежно від стадії проходження без права її повторного захисту.

5.4. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності здобувачем вищої освіти при виконанні завдань поточного (підсумкового) контролю здійснює викладач/екзаменаційна комісія.

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності при виконанні завдань поточного (підсумкового) контролю викладач зобов'язаний повідомити (у формі письмової заяви) про зазначений факт порушення директора Інституту.

5.5. У разі встановлення факту порушення академічної доброчесності під час проходження здобувачем вищої освіти атестації складається відповідний протокол, а сам здобувач не атестується.

5.6. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності здобувачем вищої освіти при написанні ним дисертаційної роботи, наукових та ін. статей здійснює науковий керівник.

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності науковий керівник зобов'язаний повідомити (у формі письмової заяви) про зазначений факт порушення завідувача відділу, де виконується дисертаційна робота, аспірантуру та директора Інституту.

5.7. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності здобувачем вищої освіти при попередній експертизі дисертації та підготовці висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здійснюють завідувач відділу, де здійснюється попередня експертиза, та рецензенти (експерти).

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності завідувач відділу та рецензенти (експерти) зобов'язані повідомити (у формі письмової заяви) про зазначений факт порушення наукового керівника/наукового консультанта здобувача та директора Інституту. Така дисертація не рекомендується до захисту і їй надається негативний висновок.

5.8. Виявлення спеціалізованою вченою радою порушення академічної доброчесності в дисертації та/або наукових публікаціях, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, є підставою для відмови у присудженні наукового ступеня без права її повторного захисту.

5.9. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності науково-педагогічними, науковими та педагогічними працівниками при рекомендації видань до друку здійснюють завідувачі відділів, рецензенти (експерти) різних рівнів, голови та вчені секретарі наукових рад Інституту з відповідних проблем.

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності при розгляді направлення рукопису до друку на етапі наукової ради з відповідної проблеми рецензенти (експерти) зобов'язані повідомити (у формі письмової заяви) про зазначений факт голову відповідної наукової ради; на Інститутському етапі – голову та вченого секретаря Вченої ради Інституту.

5.10. Контроль і відповідальність за дотриманням норм академічної доброчесності авторами публікацій у наукових періодичних виданнях Інституту здійснюють головні редактори, заступники головних редакторів та відповідальні секретарі редакційних колегій видань.

Виявлення порушення академічної доброчесності у поданих публікаціях є підставою для відмови у друку.

VI. Комісія з питань академічної доброчесності

6.1. Для вирішення питань, що стосуються академічної доброчесності, та розгляду заяв відносно порушення академічної доброчесності в Інституті рішенням Вченої ради Інституту створюється комісія з питань академічної доброчесності Вченої ради Інституту у складі заступника голови ради (голова комісії), секретаря (вчений секретар ради) та членів комісії (не менше 3).

6.2. Повноваженням комісії є:

- розгляд заяв щодо порушення академічної доброчесності, здійснення їх аналізу та підготовка відповідних висновків;
- залучення у випадку необхідності до експертизи фахівців із відповідної галузі знань, а також використовувати технічні та програмні засоби для достовірного встановлення фактів порушення норм академічної доброчесності за поданою заявою;
- підготовка пропозицій щодо забезпечення академічної доброчесності в освітньому процесі та/або науковій діяльності Інституту та його підрозділів, наукової ради з відповідної наукової проблеми та/або Вченої ради Інституту;
- інші повноваження відповідно до вимог законодавства України та нормативних актів Інституту.

6.3. Організаційною формою роботи комісії є засідання.

6.4. Засідання комісії веде її голова, за його відсутності – заступник. Повноваження щодо ведення протоколу засідання, технічної підготовки матеріалів до розгляду на засіданні тощо здійснює секретар.

6.5. На засідання комісії запрошується особа, відносно якої розглядається питання щодо порушення академічної доброчесності. Про дату, час і місце проведення засідання

особа, відносно якої розглядається питання про порушення академічної доброчесності, попереджається щонайменше за два дні.

6.6. Комісія надає можливість особі, відносно якої розглядається питання щодо порушення академічної доброчесності, ознайомитися з матеріалами щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подати до них зауваження, надати усні та/або письмові пояснення чи відмовитися від надання будь-яких пояснень.

6.7. Якщо особа, відносно якої розглядається питання щодо порушення академічної доброчесності, вчасно тримала повідомлення про дату, час і місце проведення засідання, але без поважних причин не з'явилася на засідання і не надала письмових пояснень чи відмовляється від надання будь-яких пояснень, засідання комісії проводиться без участі цієї особи.

6.8. Рішення комісії приймається відкритим голосуванням і вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини присутніх на засіданні.

6.9. За результатом проведеного засідання комісія готує висновок щодо підтвердження чи спростування факту порушення академічної доброчесності. За умови підтвердження факту порушення академічної доброчесності у висновку зазначаються пропозиції щодо вживання відповідних заходів.

6.10. Особа, відносно якої розглядається питання про порушення академічної доброчесності, ознайомлюється із висновком комісії шляхом надання його особисто, поштою чи електронною поштою. Висновок подається директору Інституту для подальшого розгляду і прийняття рішення.

VII. Порядок подання апеляції та її розгляд

7.1. У разі незгоди з висновком комісії особа, відносно якої розглядалося питання щодо порушення академічної доброчесності, має право оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності.

7.2. Апеляція подається особою, відносно якої розглядається питання про порушення академічної доброчесності, у триденний термін після дати отримання висновку комісії з питань академічної доброчесності для ознайомлення:

— Апеляція подається особисто або надсилається з корпоративної пошти учасника науково-освітнього процесу, що оскаржує рішення, на корпоративну електронну пошту Інституту (ilt@ilt.kharkov.ua) або на адресу: проспект Науки, 47, Харків, 61103, Україна. Для розгляду апеляції створюється Апеляційна комісія, склад і термін роботи якої затверджується наказом Директора Інституту. Рішення Апеляційної комісії щодо розгляду апеляційної заяви є остаточним і оскарженню не підлягає.

7.3. В апеляції учасник освітнього процесу зазначає:

- персональну інформацію заявника (ПІБ, контактний телефон, електронна адреса, назва структурного підрозділу, посада, спеціальність, курс) та викладає суть питання;
- рішення, що оскаржується;
- пояснення того, в чому полягає неправомірність рішення та обґрунтування заперечень;
- опис матеріалів та документів, які додаються за потреби.

7.4. Апеляція розглядається протягом місяця з дня її надходження.

7.5. За результатами розгляду апеляції особи, відносно якої розглядалося питання щодо порушення академічної доброчесності, формується відповідний висновок.

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ
наукового, науково-педагогічного працівника,
аспіранта, докторанта
Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б.І. Веркіна
Національної академії наук України
(далі – Інституту)

Як член академічної спільноти Інституту, кожен науковий, науково-педагогічний працівник, аспірант та докторант Інституту

ПІДТВЕРДЖУЄ, що буде здійснювати власну освітню, наукову, творчу діяльність, дотримуючись місії, візії, цінностей, корпоративної культури Інституту, найвищих моральних і правових норм академічної доброчесної поведінки, керуючись законодавством України, Етичним кодексом ученого України, етичними вимогами до професійної та наукової діяльності.

ЗОБОВ'ЯЗУЄТЬСЯ:

- З повагою та толерантністю ставитися до всіх членів академічної спільноти Інституту.
- Не допускати поведінку, що ставить під сумнів чесність та сумлінність його роботи або результатів навчання, або може завдати шкоди колегам та репутації Інституту.
- Запобігати та протидіяти проявам порушення академічної доброчесності представниками Інститутської громади.
- Не надавати неправомірну допомогу у професійній та науковій діяльності.
- Використовувати лише достовірні джерела інформації, не вдаватися до фальсифікації чи фабрикування даних.
- Не плагіювати (у т.ч., не використовувати ідеї, твердження, відомості, тексти тощо без посилання на джерела).
- Не користуватися неправомірною вигодою, не вимагати і не брати хабарів.

УСВІДОМЛЮЄ:

в разі порушення ним/нею цієї Декларації несе відповідальність перед академічною спільнотою Інституту згідно із загальнолюдськими нормами моралі та законодавства України.